

આપણા ધરમનાં ફરમાનોમાં સમાયલી

ખુબીઓ અને તે નહી સમજવાથી

નીપજતી ખરાબીઓ.

૧૫૬૮ (૦૧૬)

હું ખ મજદયરન નામ પતરમાં છપાયલી બાબદોનો સંગ્રહ.

(વધારા તથા મુધારા સાથે.)

૧૫૬૮

લખનાર

ફસતમજ દોરાબજી બીલીમોરીયા.

૧૫૬૮

મુંબઈ.

અસાયન્સ પ્રીટીંગ પ્રેસ નંબર ૭ મરીન સ્ટ્રીટ

કાવશજી પેશતનજી શરાફે છાપીયું છે.

ચન્દ્રેન્દ્રી ૧૨૫૧. નવેમ્બર ૧૮૮૨.

કીર્તિત યોગે.

આપણા ધરમનાં ફરમાનોમાં સમાયલી ખુબીઓ અને તે નહીં સમજવાથી નીચજતી ખરાબીઓ.

હવે મજદ્યરન નામ યાને મજદ્યરનીઓનો દાસ્ત.

મંગલવાર તા. ૧૭મી જાનેવારી સને ૧૮૮૨.

જરથોસ્તી ધરમનાં ફરમાનોની ખુબીઓ તથા ખારીકીઓ શમજાવવા જેવી ખારીક બાબતના ખીકટ વીશ્ય ઉપર આજ રોજે હમો હમારી કલમ ચલાવવા માગીએ છીએ. તોપણ હમારે કબુલ કરવું જોઈએ કે આજની હમારી બાબતને માટે જેટલું ધરમ માન સંપાદન કરવું જોઈએ તેટલું હમારે સંપાદન કરેલું નથી, તોપણ હમારી વીચાર શક્તી પહોંચે ત્યાં સુધી એ બાબત પર ચલાવનાર હમારે હવે રાખ્યો છે. જરથોસ્તી ધરમના ફરમાનોની જાતેખર ખુબીઓ નો આપણા જરથોસ્તીઓ થોડે દરજ્જેની સમજતા હોયતો તેથી તેમને જાણે બાબ થાય. આગલો વખત એવો હતો કે માણસ જાતને તેમના સુખનો મારગ બતાવવાને તેમને ધરમ રૂપી ફરજ બતાવતી પડતી હતી, કેમકે તે વેલાના લોકો ધરમપર એતેકાદ રાખનારાં હતાં, પણ આજનો વખત તો તેથી ઉંચકો છે. આજના જુવાનમાંતો ખસ દરેક વાતનાં કારણોજ જાણુયા માગેછે. જો તેમને કહ્યું હોય કે બાઈ સહવારના પોઠારમાં ઉઠવાને વાર તરો લેવો તો આપણા જુવાનમાંવો તરત કુછવા મંડી જશે કે તરો કાંય લેવો જોઈએ, તેનું કારણ શું, તેની મતલબશું, તેના ફાયદા શું તથા તે સહવારજ કાંય લેવો જોઈએ ? આપણા જુવાનમાંવોના આવા શવાલો તથા તેમની તેહશીક કરવાની રીતીઓ માટે હમો તેમને જરાપણ કપડો આપવા માગતા નથી, કેમકે એવી તેહકીકીતો એર તેમને ફાયદો

ધાય છે, પણ હમો દહાગીરી સાથ જાણુવીએ છીએ કે આને આપણા જુવાનમાંવોના આવા આવા શવાલોના જવાબ આપવાને કાઈ બહાર પડતું નથી, તથા તેનું કારણજ એવી બાબતો શમજાવમાં થતી આવેલી ખામીઓ છે. આપણા લોકો આવા શવાલો કરનારને હશી અને તેમની આવી હશીથી કેટલા તેવી બાબતોથી અજાણુ રહી જ સુધરેલા જમાનામાં દરેક બાબતોની જાણુવાં, એ તો દરેક જાણુની આજે ફરજ પડીછે. એવાં કારણો જાણુવાની તથા તેહકી કરવાની રીતી ઉપરથી તો તરેહવાર શોધો થા છે, અને થઈ છે, તથા કેટલી અધારમાં રં લી ખીનાવો જાહેર થઈ છે. જરથોસ્તી ધરમની ખારીકીઓ તથા તેમાં શમાવેલી જરમ રેલી ખુબીઓથી એ ધરમ આજે દુનયાન ઠલાક પોકલ ધરમ ઉપર સરસાઈ ભાગે જતથાત જાતનાં સંધનાં સુખનાં સાધનો રથોસ્તી ધરમ સંગીન બનેલો છે, પાગીનપણુનો બિદ તેમજ તેનાં કારણે મજાવવાને બહાર પડતું નથી, કશાં સાંધનો નથી. અને તે પણુમાં નહીં હોવાથી એ ધરમ ઉપરનો એતેકાદ દહા થાતો જાયછે. જરથોસ્તીઓમાં જે દરકારીથી એ આપણા ખુબીઓ શમજાવવાને કાઈ આ ફરજ આપણા અધાર

પણ જરથોસ્ત્રી બખનારાવોની છે. પણ દલ-
ગીરીની વાત છે કે આપણા જરથોસ્ત્રી બખ-
નારાવો એવી બાબદોમાં થોતેજ એ બખનારા
હોવાથી તેવા બધીયાર યોરનુ ઠાર કરી શકે છે.

આવી બાબદ આને હમારે હાય ધરવાની
મતલબજ થોડે કે ઘણે દરજ્જે હમારી ફરજ
આદ કરવાની છે. કે જે ફરજ દરેક જરથોસ્ત્રી-
ઓને માથે લટકેલી છે. આ ફરજ આદ કરવા
નાં સાધનો વરતમાન પતરાં છે, પણ તેવાં વર-
તમાન પતરાં નો આવી બાબદો ઉચકા લેય
તો પછી તેવાને ખોલઓની ઠીંગ કાઢવાની
તક મળે નહીં ! વધી તે સાથ તેમનું માન તેમને
એવી બાબદોથી વધારે દુર રાખે છે. આજ સુધી
આવી આડચાલો ઠાલવાને આપણાંમાં એક વર-
તમાન પતરની ખુટ હવી અને તે ખુટ કેટ-

રજ્જે આ હુખ મજદીયરનાના પતરથી

હમારી આજની આ ખીકટ બા-

.. || આટલો ખુલાશો આપવા પછે હમો

મુલ મતલબ ઉપર આવીએ છીએ. પણ

નારે યાદ રાખવું કે હમો જે કાંઈ

મજબવા માંગીએ છીએ તે માતર સાધારન

માર શકતીને આધારેજ છે.

આપણા જરથોસ્ત્રી ધરમમાં બંદગીને

ટે વધારે તાકીદો કરેલી છે. આ બંદગીઓ

શાહેબની બનાવટોનો આપણાંમાં માતેયર

લ ઉત્પન કરે છે. આપણી એ બંદગીઓ

હેબની દરગાહમાં જુદા જુદા ફરેસતાવાની

! પહેલે છે. આપણે જેમ શરય, ચંદર,

રવત કે આતશ યા ખાણી પ્રજ્જતા નથી,

વપર મવકલ કરેલા ફરેસતાવાની પણ

.. નથી. આપણે તો માતર એવી

જગુર ઉભા રહી, તેવી ચીજો

ના ફરેશતાવાને આધારે તે શા-

વખાણીએ છીએ. કોઈ પણ

ગીઓ તો નોડાયલીજ હોય છે,

.. મતલબજ તે શાહેબની

કોષ્ટે, પણ એવી બંદગીઓ

આપણા જરથોસ્ત્રીઓ આતશ ખાણી અને

એવીજ નુરમંદ ચીજો હજુર ઉભા રહી કરે છે,

તેમાંથી આપણને અનેક જાતના ફાયદાઓ હાં-

શલ યાય છે. એક તો એવી ચીજો તરફ આપણું

ધ્યાન લાગેલું રહેવાથી આપણે ખીજ ખીજ

બાબદોના વીચારોથી મોકલા રહીએ—આપણું

ધ્યાન એકજ ગમ રહેવાથી તે શાંત રહે છે, અને

તે શાંતપણામાં આપણને ખુશ વીચારો, ખોટા

ખયાલો આવી શકતા નથી—આપણી સંઘલી

જાળોથી તે વખતે આપણે મોકલા રહીએ

છે અને તેમ હોવાથી બંદગીને કશો અવજામ

કે ખલેલ પહેાંચી શકતો નથી. વધી એજ મા-

ફક એવી નુરમંદ ચીજો હજુર ઉભા રહી બં-

દગી કરવાથી આપણી તનદરોસતી વધારે જ-

લવાય છે. આપણા ધરમમાંથી આપણને જે

ક્રીમતી અને માતેયર ફાયદાઓ મળી આવે છે

તે સઘલા આપણી તનદરોસતીનાં સુખને લગ-

તા છે. આપણાં લોકો કહે છે કે “એક તનદરો-

સતી હજાર ન્યામત” તો તેવી તનદરોસતી આ-

પણે આપણાં ધરમનાં ફરમાનો બજા લાવ્યાથી

મલવી શકીએ છે. મોટે જગ્યાએ આવાં ફરમાનો

બજાવ્યાથી આપણે સારી તનદરોસતી મલવી

શકીએ તો પછી એવી ખીજો સરસ ધરમ ક્રીયો

હોવો જોઈએ. તથા એ ધરમથી જગ્યાએ આ-

પણી તનદરોસતી આપણે મલવી શકીએ તો

પછી તનદરોસતી શીવાય આપણને ખીજ

શાંતી જરૂર છે. આપણી તનદરોસતી એજ આ-

પણું ખરું સુખ છે—એજ આપણી હોલત છે

અને એજ આપણું જીવતર છે. સારી તનદરો-

સતી શીવાય આપણને આ દુનીયાંની કશી ચી-

જની વધારે જરૂર નથી. આપણે બંદગી કરીએ

છે તે પણ કાંઈ ધન હોલત મલવાને કરતાં નથી.

આપણી તનદરોસતી સારી હોયતો આ ફાંતી

દુનીયાંની મોજ ભોગવવાનાં આપણી પાસ

માંથી જીપાયો છે. આપણી પાસ લખો રૂપીઆ

હોય, પણ જે તનદરોસતી ન હોય તો તે સં-

ધણું આપણે મનસે નકામું છે. આપણી પુરાંતી

કહેવત માફક “જીવને સુખ તો નેહાંતનું સુખ.” આ દુનયામાં સહીસી અસુખ્ય સુખ ત-
નદરેાસતીનું છે, અને તે સુખ મેલવવાના મા-
રગો આપણને આપણે જરૂરેાસતી ધરમ દે-
ખાડે છે. અવસતા વાણીઓમાં જરૂરેાસતી ધ-
રમની યુગદી વીશી ને ને આપણું છે, તે

સખડું ન જાણાવતાં વુકમાં આટલું જ જાણાવવું
ખસ છે કે આપણે ને માતેપર ધરમ ભાગરીએ
છીએ, તે ખરેખર આપણી એક મગરરી છે,
તથા એ ધરમમાં જનમનારા અપણુ ખરાજ
ભાગશાહી છીએ કે આપણે માથે આવા એક
યુગદ ધરમનો જાણે છે.

મંગલવાર તા. ૩૧મી જાનેવારી સને ૧૮૮૨.

ગયા અંકમાં ઉપલી બાબદ શમજવતાં
હજીએ જ. થોસતી ધરમનાં માતેપરપણું વીશી
એશારે કર્યો હતો, તેટલોજ પુરતો ધારી આજ
રોજ એ માતેપર ધરમનાં કરમાનો બજા લા-
બાધી થાતા કાયદા વીશી જાણીએ છીએ. આ-
પણા ધરમમાં આપણને નહાતી—ધાતીવેલા,
બંદગીની વેલા, પીશાખપાણી કરતી વેલા, જ-
મતી વેલા, અને એવાજ બીજા વખતે ઉપર
બાજ ધરવાની ખુબ તાકીદ કરેલી છે. હવે આ
કરમાનતી ખુબીએ તો આજે પુરેપુરો દાકર-
રો વડીક કબુલ રાખે છે. એ કરમાનથી આપ-
ણને થતા છુપા કાયદાઓ એક કોરે મુકી દેખ-
છતા ને ને કાયદાઓ થાય છે, તે તખસીએ.

બાજ ધરી મુગે માને જમવાથી કે મા-
તેપર કાયદા થાય છે તે એ કે એકતો એથી કરી
જેમ ધણા લોકો ખાતા વેલા બખડે છે, કે આ-
તો ખાઈ છે, તીખું છે, ખરેખું છે, કાયુ છે—તેમજ
મારાં ખાનાતી મીજબશમાં ખવાડનારનેજ કેટ-
લાકો ટેબલપર મેઠા મેઠા વગેરે છે, તે બને
નહીં. એમજ ધણીકવાર ખાતી વેલાએ મોલ-
વાથી કેટલાકો માંજળ એક દેખે, અને એમ
મીજબજાઓથી લોહીના જુશામાં ફેરફાર થાય
છે, અને તે ફેરફારથી પેલું ખાનું હજમ ન
થવાથી વેલા ખાનારને નુકસાન થાય છે, તેજ
માફક નો કોઈ સ્ત્રી યુરસામાં આવવા પછે, અ-
થવા તાણીને મોલવા પછે, તરત પેતાનાં બા-
લકને ધવાડે તો પેલું બચું તરતજ આજરી
અથવા માથના જુશથી બચાંને

દુખ થાય તો આપણા ખાતી વખતના તેવાજ
યુશથી આપણને દુખ થાય તેમાં શું નવાઈ.
વહી ખાતી વખતે મોલવાથી આપણે ધણીવાર
જાણ્યે છે કે કેટલાકને બુક ખુતે છે, અને એમ
બુક ખુતવાથી કેટલાક જીવોની પણ ખુવારી
થયેલી છે, આમ બુક ખુતવાનું કારણ એ
આપણું ગુલામાં એ નહીંએ છે
વાટે આપણે બોરાક પાણી વગેરે
એ, તથા ‘મીજ’ વાટે મોલવાનું કાંપું દ
એ મોલવાની નહીંને હવાની નહીં એટલે (tube)
એર ટ્યુબ કરી કહે છે. એ નહીં બો-
તી વખતે મોહાલી થાય છે, તેથી નો ખાતી
લા મોહવા હોઈએ તો પેલું ખાવાનું એજ
ની નહીંમાં જવાને બદલે એ હવાની ન
ઉતરી જાય છે, અને તેથી આપણે જીવ
લાય છે, તેને આપણું લોક બુક ખુતો
હે છે. પાણી પીતી વખતે પણ એમજ પ
નહીંમાં ઉતરી પડે છે, જેથી કેટલીકવાર
એટલાં તો યુગલાઈ જાય છે કે બાજ
તેથી મરાણુ પણ મેલી દેાય છે. હવે
ઉપરથી જમતી વેલાએ આપણ
ની કેટલી જરૂર છે, તે સીધ

હવે જમતી વખતની
છોડી પીશાખપાણી કરતી વેલા
આવીએ. હજીએ ઉપર જાજ
જરૂરેાસતી ધરમમાં પીશાખ
ધરવા (ચુપ રહેવા)ની તા
કીદ પણ આપણને ધણી

પીશાબ કરતી વેલાએ આપણે બોલતા હોઈએ
એ અથવા આપણા હોઈ પીકાયલા નહીં હો-
ય તો તેના છાંય કેટલીકવાર ઉડેછે, જેથી આ-
પણી તનદરોસીમાં પીગમડો થાયછે. વળી એ-
મજ નો આપણું મોંઢ બંધ નહીં હોય તો
પીશાબ માટેલી કેટલીક રજકણો અથવા જેરી
તતવો જે બહાર આવતાંવારજ હવા સાથે મલી
જાયછે, તે એકદમ આપણું શરીરમાં નાક અ-
થવા મોહનાને રસતે હાખત થઈ જાયછે. અને
એને માટે તો જરથોસતી ધરમમાં એટલી તા-
કીદ કરેલીછે કે પીશાબ કીધા પછે તે જગો-
એથી તરણુ કદમ દૂર જવા વગર બોલવું નહીં.
કેમકે પેલાં જેરી તતવો જે હવામાં ફરતાં હોય
છે, તે ચોખી હવા સાથે મેલાઈ જતાં જે વ-
ખત લાગેછે તેટલામાં આપણે તયાંથી ચાલી
એ તો તે આપણાપર કથી અસર કરી શકે

તે તયાંથી ચાલી નહીં જઈએ
ખત મોનું બંધ રાખી તયાંજ
હીએ, તો તેથી પણ આપણને કશી
જામ પહેંચતો નથી, આપણું લોકો આવી
ડીકીઓ નહીં શમજવાથી પીશાબ કરતી વે-
લુપ રહેવાની કેટલી જરૂરછે, તેની દરકાર
નથી. વળી પીશાબ કરવા પછે આપણને
જામ્ય એટલે હાથમોનું ધાવાની તાકીદ ક-
, તે પરથી પણ નકી થાયછે કે આપણે
કરતી વેલા તે જગાપર જેટલો વાર
હોય તેટલા વખતમાં આપણું ખુનું શ-
ખુનું શરીર તે આપણું મોનું અને
કે એ શીવાય આપણું સમજું બદન
થી દંતાયણ હોયછે.) તયાંની હવા લા-
છાંડાળી ઉડ્યા હોય તો પાણી બ-
આપણું શરીરપર આવેલી પેલી
શકે.

આપણે આપણને નહાતી વેલા
રછે. નહાતી વેલા આપણે
જ ને પાણી રડીએછે તે
ના બાલના મેલ અને
આપણું મોનાં પરથી ઉ-
મે વખતે આપણું મોંઢ

જામડું હોય તો તે વાટે આપણું શરીરમાં જ-
મા વીના રહે નહીં. પણ નો કોઈ એમ કહેશે
કે માથાંપર બાલ નહીં હોય અને તે શોખુ
હોય તો પછી શાંતી ગલીચી આવે, તો તેજ
સમસોએ જાણવું જોઈએ કે તેવી ગલીચી નહીં
હોય તો શું થયું પણ આપણું શરીર પછી
પસાર થયું પાણી આપણું બદનના બાક સાથે
મલવસ્તી રોગીશટ અનેછે, માટે તે નો આપણું
શરીરમાં જાય તો આપણે હેરાન થઈએ.

આજ માફક આપણને હવાનની પાછલ
પણુ મુગે મોને ચાલવાની જરૂરછે, કેમકે હવાં-
નની ઉપરથી પસાર થતી હવા નો પછવાડે
આવતી હોય તો તે પાછલ ચાલનારાંવોના જ-
ભામાં પવનના સપાટા સાથે જમા વીના રહે નહીં.

હવે આ સમજાં ઉપરથી હમારા વાંચના-
રા શહેમોની ખાતરી થાશે કે આપણું ધરમ
નાં ફરમાનો ને આપણને દખલતાં નહવાં
લાગેછે, તે અંદરથી કેટલી વજુદ અને અગત
ધરાવેછે. હમોએ ઉપર ને કંઈ દુક ખુશાશી
જણાવ્યોછે, તેમાં કંઈકામ કાંઈ નહીં પણ
આપણી તનદરોસી જાલવવાનીજ વાતો છે.
હમો હીમતથી કહીએ છીએ કે એવો કોઈની
ધરમ નહીં હશે કે જેમાં આટલી બધી જાણી
જાલવવાની જુગતોઓ શમાવેલી હોય. આ દુ-
ન્યામાં એવો ધરમ માત્ર એકજ છે, અને તે
ધરમ તે આપણો જરથોસતી ધરમછે. જર-
થોસતી ધરમ આખરથી તે અવજ સુધી આવી
જ બારીકીઓથી ભરેલો છે. આ બારીકીઓ
આજનાં આપણું બચાવિને શમજાવવાની ધણી
જરૂરછે જરથોસતી બાલકોને જેટલી ધરમ કે-
લવણીની જરૂરછે, તેટલાંજ તેમને આવી બા-
રીકીઓના ધરમ મોધની જરૂર છે, આપણું
બાલકોને હાલમાં રાહજુમાએ માજીદયશને સભા
તરફથી અપાવી ધરમ કેલવણીમાં આવો ધરમ
મોધ જાલાયસો જોવાને હમો ખુશી છીએ.
માટે આ બાબદ જીપર હમો મજકુર સભાને
ધ્યાન આપવાને મજબુત ભલામણ કરીએ છી-
એ હમોએ હમારા આ વીરુધને લગતી બાબદ
નો સંગરહ ઉપલાંજ કારણોને લીધે એક ચો-
પા-યાંના આકારમાં છપાવવાનો ઠેરાવ કરેલોછે,
માટે નો હમારા જરથોસતી બાઈઓને તે પસંદ
પડતો જણાશે તો હમો તેમ કરવાને અ-

ભરેશપતવાર તા. ૨૩મી ફેબ્રુઆરી સને ૧૮૮૨.

આપણું લોકો નદી, દરીઓ અને એવાજી આદિ અથવા મીઠા પાણીનાં નાલાં અથવા અરણી હજુર બીજા રહી સહવારને પોહાર અથવા દીવસને કોઈ પણ વખતે બંદગી કરે છે, તે ઉપરથી કેટલાકો આપણને દરીઓ પુજનારા શમને છે. એટલું જતાં આટલું તો હમી કબુલ કરીએ છે કે આપણું લોકોએ બંદગી સાથે આ દેશની કેટલીક રચનાને બેલી નાંખેલી છે, આપણું લોકો પાણીમાં નાલીએર, શાકેર, દુધ, કુલ વગેરે નાંખે છે—એ ખરેખર હીંદુઓની માનતા જેવું લાગે છે. આ રચના પરદેશીઓનાં જોવામાં આવવાથી તેવો આપણા આપ્તા ટોલાને તેમ કરતા શમજી આપણુ જરથોસ્તીઓને દરીઓ પુજનારા ગણે છે. હમણાં થોડકની વાત ઉપર કોઈ અંગરેજો આવા દેખાવ જોયો હશે તે ઉપરથી તેણે અતરેનાં અંગરેજી નુશમાં એ વીશે એશ્વારી કરશે હતા. અને તે ઉપરથી કેટલાક અવાર નવાર બખાણો આપ્યાં હતાં. માટે હવે આ સુધરેલા વખતમાં આપણામાંથી એ પારકી રચના દૂર થવી જોઈએ છે. આપણુ પાણીની હજુર બીજા રહી આપણી બંદગી કરીએ છે, તેવો માતર તેને એક કેબલો તરીકે શમજી તેની સનમુખ બીજા રહીએ છે. આપણે બંદગીમાંતો તે શાહેબની બનાવટોને વખાણી તેના પર આક્રીન કરીએ છે. આપણે કંઈ આપણી બંદગીમાં દરીયા અથવા નદી પાથ ધન, દાલત કે સુખ માંગતા નથી. આપણુ જરથોસ્તીઓ ખોલાતાબાની બનાવેલી મહાભારત બનાવટોને કેબલા તરીકે ગણી માતર તેની સનમુખ ઉભા રહીએ છે. એ બનાવટો આપણને તે શાહેબની શકતી શમજવાને પુરતી છે. તે સાથે એમાં આપણી તનદરેસતીનાં માતેખર ફાલે શમાવેલો છે, અને તે એ છે કે સહવારને પોહારે નાંખને વખતે દરીઆ અથવા નદી

દી આગલ ઉભા રહેવાથી આપણી તનદરેસતીને ફાલે થાય છે, આપ્તા દહાડાની જંગલ, મહેલત અને કંઠાલાથી ફારમ થવા પછે, બંદગી જોવી એક અગતી ફરજ અદા કરવાને જે આપણે આપણા ધરનાં એક ખુણામાં બેથીએ તો આપણા જીવને જરાએ શકત મલે નહીં, પણ ઉભરો તેને વધારે કંઠાલો આવે, જોથી આપણને કંઈની સુઝ પડે નહીં એટલે પછી આપણી બે દીલીથી બંદગી ખરાખર થઈ શકે નહીં. એક ખાણસ સહવારથી પોતાના ધંધામાં શેકાવા પછે, શાંજના તેને ખુલી હવાની વધારે જરૂર છે, અને એવી જરૂર સાથે બંદગીની ફરજતે આપણે કપાલે ચોટીલીએ છે, ત્યારે તે આપણી એ ફરજ નદી અથવા નદી આગલ જઈને અદા કરીએતો તે ન બંદગીના બાંધમાં આપણા જીવને જોર મલે છે, તેરસાંજ બસે છે આપણાં લોકો ન. મરદો, સ્ત્રીઓ તેમજ બંધાવો રોજ શાંજ સહવાર દરીઆ કીનારે ટોલામાં ફરવા આવે છે, પણ તેમાંનો મોટો ભાગ માતર ત્યાંની સવચ્છ હવાનો જ લાભ લઈ માલમ આવે છે, પણ તેરસો વખત ખેતાનાં પેદા કરનારને ઉપકાર માનજાને બદલે માતર દુન્યાદારીની, ખાલી પીનની, ધંધા રોજગારની, દુખ સુખની, વગેરે વાતો અને કુધલા તથા મળક મશકેરી વામાં કાઢે છે; પણ જે તેવો તેટલો વખત બેથી અથવા બીજા રહી પોતાના પેદા કરવા કરતાં હેય તો તેથી એક કામમાં થઈ જાય.

હમણાના કેટલાક સુધરેલા મનમવા નીકલવા છે કે આપણા સનમુખ બીજા રહી જાણે છે કે દરીઆ અથવા નદીની બંદગી માવેલી જ નથી, હતાદી. જો દરીઆની પુજા થા બંદગી

પણ કયુલ કરીએ છીએ. પણ તેથી ઉલટું, હમણાજ એક નવા લખનારે થોડા દહાડાની વાત ઉપર પારસીઓ દરીઆ સનમુખ ઉભા રહી બાંહેછે, તે ઉપરથી, તેમને તેણે દરીઆ પુલનારા લખ્યા હતા. એટલું છતાંજ તેનાજ વીચારને આપણે કયુલ રાખીએતો જરૂર આપણે એક ચોક્કસ નદીના પુલનારા કરવા વીના રહીએ નહીં. જમ હીંદુઓ ગંગા નદીની પુલ કરેછે, તેમ આગલા પારસીઓ બાંહેછરાનમાં અરેલી નદીની પુલ કરતા હતા અને તે ઉપરથી હાંબના પારસીઓ હીંદુશતાનના દરીઆની પુલ કરેછે. એણે શમળવવાની મજકુર લખનારે કોશિશ કરી હતી, પણ તે કોશિશ તેટલેથીજ અટકી જવાથી હમો તે ઉપર વધુ બોલવું દરશત ધારતા નથી. પારસીઓ દરીઆ કે નદી પુલનારા નથી એ વાતતો આજે એમરે જાણીતી છે. પણ માતર કોઇ, જે અમરાવો અને મુધરેલા લખનારે વીચારવે માતર એકાદ બે કેકાણેની વેઠમી ના ઉપરથી આખા ટોલાને તેવો શમજા અટકલના ભમરડા યુમાવેછે, પણ નો તેવો દુરવી માહીવીથી લખતા. હાય તો તેવો કદીખી આવી બુલ કરે નહીં.

આવાં ધજદ આગલ આપણાં લોકો ખંદગી કરવા બંધાછે, તેથી જાતેખર ફાયદો તો પછી તનદરેસવીને થાયછે તયાંની ખુશી સજચલ લેહકી, અને આપણી આંખોને ઠોડક એજ આપણને એવા કેબલા હજુર રહેવાની અગત ખતાવી આપેછે. વધી અત આ દેશ એટલે હીંદુશતાન જેવા માં આપણને જરૂરની છે. આપણા હમેશા આભરી માણસોને માટે વધારે પાસંદ કરેછે. એવી સમાતરતો આપણી મુખા ખાતે ઠાં બાઝાવો બરેછે. એવી હવાની પોતે નો માહી અગત હતી, તે

અગત મરનાર શેઠ મરવાનજી પાંડેએ આપણને પુરી પાડેલીછે પણ તયારે ને ચીજથી આપણી તનદરેસવીને આટલો ફાયદો થાય, ને નાથી આપણને તે કાહેખની ખનાવડોનો જાતે ખર ખવાલ ઉતપત થાય તેવી ચીજો સનમુખ ઉભા રહી ખંદગી કરવામાં આપણને શાની અડચણછે. પાણી, એતો આપણને સઉથી પેહલી અગતની ચીજછે. પાણી વગર આપણ એક ડગલું પણ ચાલી શકતા નથી. દરેક કામમાં પાણી પેહલી અગત ધરાવેછે. અને એ અગતની શાખેતી આપણને આપણી પુરથી ઊપરના પાણીના વીસતાર ઉપરથીજ જાણાઇ આવે છે. આપણી પુરથીનો પોણો ભાગ પાણીથી બરેલોછે, તો તે થું કંઈ આપણી થોડી અગતનો હશે. આ દુનવાના મહાસાગરો, દરીઆઓ, નદીઓ, નાલાઓ, ઝરાઓ, તળાવો, કુવાઓ વગેરે ખારાં અને મીઠાં પાણીની જગી આવો કોઇપણ દેશ યા મુલકમાં માણસજાતનાં વપરાશથી નફાંની રહેતી નથી. ટુકમાં પાણી અને રાશની એથી તો માણસની જીંદગીછે. એ જે વગર આપણી જીંદગી એક પળ પણ નીભી શકતી નથી, તો પછી આવી આપણી જીંદગીના ખોરાક જેવી ચીજોને આપણે એક ખારગી વખાણીએ અથવા આરાધીએ તો તેમાં થું ખોટુંછે. ? હમો હમારો જરૂરોશી ભાઇ બેઠેનોને નદી અથવા દરીઆને કાનારે જઈ તયાં કુલ, નાળીએર કે દુધ સાકર વધાવવા તેમજ લાડવા પોળી ચઢાવવા કે દરીઆ અથવા નદી પાસે ગુઠણપર પડી કે એવરનાં લઈ ધન દોલત કે મુખ માંગવાની ભલામણ કરતા નથી. એવી ખુરી રશમનો હમુને ધીકારછે એ ખુરી રશમન આપણને પારકાઓમાં તથા જુદીનોમાં એક જુઠો કલંક લગાડેછે, માટે એવી રશમો દુર કરવા ખાતર આપણા લોકોને માતર ખંદગી ના ફાયદા શમળવવાની વધારે જરૂરછે.

બરેશપતવાર, તા. ૨૭ માર્ચ સને ૧૮૮૨.

જ્યોત્સના ધરમાં દુરમાનોની ખુબીઓ
 થીજી ગયા ત્રણ અંકમાં હોએ એ કાંઈ જા-
 નીવડું તે સંધ્યું એક સાધારણ વીચાર શકતી-
 ને આધારે જ હતું. હોએ તેમાં કાંઈ પણ
 અવસતાની શાહદત ટાંકી બતાવી નથી. અવસ-
 તાની શાહદતો આ હમારા વીધવનો એકે અ-
 ગતનો ભાગ છે, તેણે છતાં હોએ તે ભાગને
 તદન નીરાલો રાખે છે. આજ રીતે હોએ છુ-
 ર્ય જેને આપણુ ઝોરશેદને નામ આપ્યોએ
 છોએ તેના ઉપર એ બોલ બોલવા માગીએ
 છે. આપણુ જ્યોત્સનાઓ ધણું કરી સહ-
 વારને પોહારે ઝોરશેદ મેહરતી નવાએશ કરીએ
 છીએ. ઝોરશેદ એન પણ આપણે એક કેબ-
 લા તરીકે ગણીએ છે. હોએ ગયાજ અંકમાં
 જણાવડું હતું કે પાંચી અને રોશની વગર આ-
 પણી જીંદગી એક પણ પણ નીલી શકતી નથી.
 આ કેબલો આપણી પુરથવી સાથ વધારે અત-
 લગનો તાલુકો ધરાવે છે. ઝોરશેદ એ સંધ્યા ગ-
 રેહોમાં સરવેથી જાતેબર દરજ્જો ધરાવનાર ગર-
 હે છે, એનાથી આપણી પુરથવી ઉપર દાહાડો અ-
 ને રાત થાય છે. એના વડે આદમીઓ તેમજ
 જાડપાનો આ દુનીઆની હસતી ભાગની શકે
 છે. આ દુનીઆની સંધ્યા રોશની, ગરમી તે-
 મજ સંધ્યા આતશિનું એ મુલ છે, એનાથી આ-
 પણી પુરથવીને નહી પણ તેની આસપાસના
 બીજા ગરેહોને પણ રોશની પોહાયે છે. એની
 ખુબીઓને જેમ હાલની સંધ્યા કોચો વખાણે
 છે, તેમ અસલના લોકો પણ તેને વખાણી
 ગયા છે, જેની શાહદતો પ્રાણુ પ્રસતકો ઉપરથી
 મળી આવે છે, પણ તે સંધ્યું ન જણાવતાં
 હોમરની હાલીઅડમાંથી એક પાદરીના બોલોજ
 ઉતારી લખ્યે છે, એ પાદરી શુર્ય પાસ મદદ
 માંગવાને નીચે મુજબ આજ કરે છે.—

"O Smintheus ! sprung from fair Latona's line,
 Thou guardian power of Cilla the divine,
 Thou source of light whom Tenedos adores,
 And whose bright presence gilds thy Chryssa's shores,

God of the silver bow ! thy shafts employ,
 Avenge thy servant, and the Greeks destroy."

સાર—“અરે શુર્ય ? ખુબસુરત ઘેરો,
 નાના કુલ, હરવરી સીતાના રક્ષણુનો કરનાર,
 તું રોશનીના મુલ, જેને ટેનીડસ લોકો માને
 છે, તથા જેની ચલકતી હાજરી (રોશની)ઓ
 તારા કરાઈશના કોનારને રોશની આપે છે? ...
 રૂપેરી કાંમઠાના બોલ ? તારાં કાંમઠાઓ વાપર,
 તારા આકરનો ક્રોનો લે અને ગ્રીકોનો નાશ
 કર ?” ?

પણ હવે એ અસલી વીચાર છોડી હાલના
 વીદ્યાનો શું કરે છે તે તપાસીએ. પ્રોફેશર
 દીનડલ નામનો વીદ્યાન જણાવે છે કે—

“અમે શુર્ય બલના પાહાડોનું ફાટવું,
 અને ભરતી ઝોટના ખુદરતી બનાવો શીવાય
 અમારી પુરથવી ઉપર બનતા સંધ્યા બનાવો
 તારાથી ઉત્પન્ન થાય છે. તું હંદરીય અને નીર
 હંદરીય જીવવાલા અને બીજી સરવે કુદરતી
 શક્તીઓનું મુલ છે. દરે આના પાંચી બંધાઈ
 ન જતાં પ્રવાહી રૂપમાં જલવાઈ રહે છે, એ તારા
 પરતાપ છે. તારાજ પરતાપથી હમારી વાતા વ-
 રણુ પોતાનું વાડું રૂપ જલથી રાખે છે, દરે આ-
 માં અને વાતા વરણુમાં ઉત્પન્ન થતાં તોફાનો
 તારી શકતીથી ઉભાં થાય છે. તારીજ શક્તીથી
 પાંચી અને બરફની નદીઓ પાહાડો ઉપર પો-
 તાનું વેહેવું કરે છે, પાંચીના જોરા લીધા અને
 બરફનાં જોરા પ્રવાહો તારાં બળને આભારી છે,

● આ કકરો એરવદ જીવનજી જોદીઅ
 માન પ્રસારક સજા હાથુર કરેલાં બાથણુ ઉપરથી
 ઉતાર્યો છે.

તારાંજ બળને ગગડાટ અને વીજલી આભારી છે. આ પુરુષની ઉપર બળના દરેક આતશ, આ બોલેલી ધરતી ઉપર બળનો દરેક ચેરાગ પોતાની ગરમી અને રાશનીનાં મુળ તરીકે અમે બજવાંત આપતાં, પ્રતિજ્ઞા માને છે."

હવે હમારા દરેક વાંચનારની આતરી થશે કે શુરુએ આપણે જરૂરેસતીઓ કેવળ તારીકે ને માન આપીએ છીએ તેને તે કેટલા લાયક છે. ઊપર જણાવેલા બંને કકરાઓ ઉપરથી શુરુ એ આપણી દુન્યાની સવતી રાશનીઓનું મુળ સાબેત થાય છે. રાતના દરથી કરમાયકાં તથા જુદાકાં પડેલાં ઝાડપાનો એનીજ રાશનીથી તાલ્લાં થાય છે, એના પ્રકાશથી આપણને વખતની ગણતરી કરવાને બની શકે છે. એ ઝાડનાં કદ ઉપરથી તે મહામાની સાહેબની બોલેલી શકતીની આપણને સમજ પડે છે. એની રાશની વડે આપણી પુરુષની પરની રાતના દરથીબીની થયેલી હવા સવચ્છ બને છે, એની રાશનીથી આ દુન્યાનાં સઘજાં ઝાડ પાનો હસતી ભોગવે છે, એ આપણને ચેરાગની તેમજ આતસની ગરમ સારે છે. આ દુન્યામાં એજ આતસ સરવેથી અમરગ છે. આપણા ધરમાંના આતસ એમાંથી ઉત્પન્ન થયેલા છે. માટે ચેરાગ અને આતશ કરતાં એનો દરજ્જો ઓળખર છે. જરૂરેસતી ધરમાંના આતસની સાચવણીને માટે હામ-હામ તાકીદો કરેલી છે, તેજ આપણને દેખાડી આપે છે કે તે આપણને કેટલા ઉપેયોગી છે, તથા તેને આપણે કેટલા આભારી છીએ. રાશની વગર આપણે છતાં આપણે આંધળો બને છે, તો પછે આપણા દુન્યાની રાશનીના મુળને કે જેનાથી આપણને રાશની મળતા સાચ આપણી જીંદગીને ને તાજગી મલે છે, તેને માટે આપણે તેને વખાણીએ, તથા તેના ઊપરથી તેના બતાવનારની સીકત શાક્યે તથા તે સાચવની બતાવેલાં તેને જાતેજ ગણી એક નુરમંદ કેબલા તરીકે તેને ધીજાણીએ એ અરજ આ દુન્યામાં હસતી ભોગવનાર દરેક મા-

નનીને ધરતર છે, એ કેબલા એવો છે કે એની હસતીથીજ આપણી હસતી છે, અને એટલાજ આતર દરેક કોમવાલા તેને માન આપે છે. જેમ આપણા જરૂરેસતીઓનાં ધરમાંનાં મહાનોમાં, તેમજ હીંદુ, મુસલમાન, ખ્રીસ્તી, વગેરે દેશનાં ધરમાંનાં મહાનોમાં આતશ વા ચેરાગની પેટેલી અગત છે. એ આતશ અને ચેરાગ એ માહા પ્રકાશીત ગોળાની પેદાશ છે. આપણને આતસ અને ચેરાગની અપણી જીંદગી ની બાવવાને પાણીના જેટલીજ જરૂર છે. માટે એની સનમુખ ઉભા રહી આપણે જરૂરેસતીઓ એની તારીફમાં તે સાહેબને ને દુવા મુજબી કરીએ છીએ, તથા તેની બોલેલી શકતીપર આફરીત કરીએ છે, તેમા કંઈજ નહીં પણ એવા કેબલાથી આપણને થતા ફાયદાઓને આપણે ઉપકાર માનીએ છીએ.

વલી આપણા ધરમાંના આતશની બળવણીને માટે ને તારીફો કરેલી છે. તે ઉપરથી આપણે તેને શુભડનો યોરાક આપી હમણાં જગરત ગમીએ છે, આપણા આતમાને જેટલી યોર કરી જરૂર છે, એટલી જરૂર આતશને તેના યોરાકની છે. પણ ને તે યોરાક તેને પુરો નહીં પાડીએ તો તે તરત જુલમ્ જાય છે, અને તેના જુલમ્વાથી આપણને તેના વગર મેસી રહેવું પડે છે, આપણે જેમ શુરુથી પુજ કરતા નથી તેમ આપણે આતસ વા ચેરાગની પણ પુજ કરતા નથી. આપણે તો માતર તેના ઉપેયોગને માટે તેની સાચવણી કરીએ છીએ. કેમકે એ આપણી જીંદગીને વચારે અત્યપનો છે. એક ચેરાગ આપણને અધારમાં એક મદદગાર થઈ પડે છે. ઘણીકવાર તેનાથી આદમી બોલા જનો બચે છે, એના ગેરહાજરીમાં આપણે નહીં ધાસની ॥ ધાસનામાં આવીએ છે. રાતને સમે આપણાં આસપાસ સેંકડો આદમી હોય, પણ જે આપણા પાસ બની નહીં હોય તો, આપણે આસપાસ વનાતા ઘઉં પડે છે—નાહીમત બની જાય છે, પણ એ વીરો હાલે દાખમા દલી-

થો સાથ વીચારીને બખવાની જરૂર જણાતી નથી. શુરય, આતશ અને ચેરાગને આપણ કે બધા તરીકે ગણી તેની સ્તમ્ભુપ ઉભા રહી આ પહે આપણી બંદગી કરીએછે, તેજ આપણને તે ગેબી સાહેબની વીજાણુપત ફગવવાને પુરતુ છે. એ કેબજાને જેમ હીંદુઓ અને ખીજ કોમજાઓ ભોગ આવેછે, માનવાઓ સહ-વેછે, ટીવાં ટપકાં કરેછે, અને તેમની માનતા-ઓ કરેછે. તેવું આપણે કરતા નથી, 'કારણકે જરથોસ્તી ધરમમાં એવી પુજા તથા માનતાને ધીકારી કાઢવાં છે કારણ કે એ કોમો તે દેવ પરસતીને લગતાં છે. આપણો ઠોણો તો એકજ ખોદાને માનનારો છે, અને એટલાજ પરથી આપણુ શુરય. ચંદર, આતશને માનનારા તેમજ પાણી અથવા દરીઓ પુજનારા કરી. શકતા નથી.

શનીવાર, તા. ૨૫ મી મારચ રાતે ૧૮૮૨.

આગલા અંકમાં આપણા ધરમનાં અ-મતનાં ફરમાનો બજા લાગ્યા હી આપણને તેમજ આપણી તત્ત્વરોસતીને યાતા ફાયદાઓ વીથે પો-લી ચુકાછે, આજ રોજ એ બાબદને લગતી માતર એકજ બાબદ જણાવી આ ખીના ખતમ કરીએ છીએ, આપણી તત્ત્વરોસતીની જાતવ-ણીમાં ચે ખાઈ એ સૌથી અગત્યું સાંધનછે, અને તે વીથે આપણાં જરથોસ્તી બાળકોને બચગીરી સમજાવવાની જરૂરછે. પણ હમો દ-લગીરી સાથ જણાવીએ છીએ કે આજ લાંબો વખત થયો આપણાં બાળકોને રાહુમાય સ-ભા તરફથી ને કેળવણી આપવામાં આવેછે, તેમાં એ અગત્યની બાબદમાં વધારે એ દરકારી કરવામાં આવતી જણાવછે, આપણાં બાળકોને ચે ખાઈ વીથે ને શીખાડવામાં આવેછે તે તો માતર તેવો નીશ.જોમાં શીમેછે તેવુજ છે. નાવા ધોવામાં શોળ શાળ ફરવામાં, તથા હાથ મોનુ ધોવામાંજ કંઈ ચેખાઈ કહેવાતી નથી, એવી ચેખાઈ તો દરેક કોમમાં સાધારનછે. પણ જ-રથોસ્તી ધરમમાં ચેખાઈને લગતાં ને ફરમાનો આવેતાંછે, તેનાથી આપણી જીંદગીને માતેબર ફરમાવો થાયછે, અવાં ફરમાનો જરથોસ્તી ધ-રમ શીવાય કેયેથી પણ મળી શકતાં નથી, જુ-ઓ એ વીથે એ ધરમમાં કેવાં કેવાં ફરમાનોછે:-

આપણને સહવારને પોહિર તરો લેવાનું ફરમાનછે. હમણાંના કેટલાક સુધારવાલાઓ આ ફરમાનની દરકાર રાખતા નથી. સુધારવાલાઓ તેમાં એક જાનની છીન શમનેછે. કારણ કે તે વો એ નીરંગરી યાતા ફાયદાઓ શમજતા નથી. એ નીરંગના ફાયદાઓ આજે મોટા મોટા બીદ-વાનો પશુ કચ્છ રાખેછે. વળી એ સાથ આ-ગત કેટલાક સાહેબો એ વાતની છીન કરતા હતા તેવો આજે તે છીન છોડી દઈ એ ફરમા-નને માથે મ્કારવા લાગ્યાછે, આજે એ નીરંગની ખુબીયો તથા તેમાં સમાવજાં તત્ત્વો ર-સાવણ સાસતરથી પુરવાર થયજાંછે, એનાથી સંધવી પલીરી, નજીસાઈ અને રોગો નામુદ થા-યછે, અને કુદમાં આપણી તત્ત્વરોસતીના એ-માં માતેબર ફાયદાઓ શમાયજાછે, એની ખુ-બીઓ, ફાયદા તથા એને લગતાં ફરમાનો અને શાહુદતોને માટે દસગુણ જમારપણની નીરંગ-ને લગતી વાચજ હમો હમારા વાંચનારાઓને આખી વાંચવાની જમામણુ કરીએછે.

જરથોસ્તી ધરમમાં ચેખાઈને લગતુ ખી જુું ફરમાન ઘીજતી સફાઈ રાખવાનુ એટલે ના-હાવા ધોવાનુછે, અને એના ફાયદાતો હમારા સંધવા વાંચનારાં સાહેબો શમનેછે, માટે એ વી થે કથું જણાવવાની જરૂર નથી, પણ જ-રથોસ્તી ધરમમાં ચેખાઈને લગતુ ને એક અગ-ત્યું ફરમાનછે, તે ઉપર બેસાડુન બોલવા હ-

મા દરમિયાન જીવિતીએ છીએ. આ કરમાન એ છે કે આપણા પરમા આપણને મોહમાં હાથ ધાલવાથી અથવા એવીજ બીજી ચીજો મોહમાં પકડવાની મનાઈ કરેલી છે. તથા મોહમાં લાગેલા હાથ ધીવા વગર બીજાને નહીં લગાડવાની તાકીદ કરેલી છે, આ આમદમાં પણ આજના સુધારાવાળાએ બહુજન ખેરકાર રહે છે તેથી બે ધરક મોહમાં હાથ ધાલી તેજ હાથે સધથી ચીજોને લગાડે છે, તથા કહે છે કે “ એ માં શું મધ મધ ” પણ તેથી આમ કહે છે, તેનું માતર એકજ કારણ છે, અને તે કારણ તે મોહમાંના હાથ બીજાને લાગવાથી નીપજવી અરાબી વીંછિયું તેમનું અમાનપણું છે. પણ વધારે દલગીરી તો એમ ઉપર છે કે એવી નજીકાથી ઉપજતી અરાબી મોના દાખલા તે-જની નજર આગળ જ ને છે, તો પણ તેઓ તે પર દેખાં આપના નથી. હહાડે દહાડે કેટલાકા એ આમદમાં વધારે ખેરકાર બનતા જાય છે. આને આપણામાં એવી નજીકથી ઘણી વધી પડી છે, અને તે આજના ઓછા સુધારાનું પ-ચીણાં છે. આપણને વીશય કરવા પછે, માનુષિયાનું કરમાન છે, તેનું કારણ હમે: આગળ જણાવી ગયા છીએ. નહાવાથી આપણું બદલ સાફ થાય છે, જીવને કાર થાય છે, તથા આ-લસાઇ અને ધાકદુર થાય છે, શરીરને એકાએક ઉડતો રોગ અથવા આમડીનો રોગ લાગુ પડી શકે તો નથી, આપણા મોનાને લાગેલા હાથે આપણને બીજી ચીજોને લગાડવાની મનાઈ છે તેનું કારણ એ છે કે આપણાં મોનાંની લખ નો આપણા હાથને લાગી હોય અને ધાકએ નહીં તો તે લખની ગરમી આપણા બદલના ને ભા-ગને લાગી હોય તેને નુકસાંન કરે છે. એજ ઉપરથી આપણને પાણી પીતી વખતે કરશીએ અથવા કહી ઉંચું ચાખવાની દરજ પડે છે, “ આય અને દારનાં કાંસીઆ કુલીઆ તથા નાનાં રકાબી અને ગલાય પોતાની જરૂર છે. હાલમાં કેટલેક ડેકાંએ ગભરા ડમલર પાણી

પીયા પછે પોતામાં આવતાં નથી, એજ માફક કેટલાક સુધારાવાળાએ એક બીજાના અજીજ ગલાશમાં દાર પી પોત પોતાના અરસ પરસેના પ્યાર બતાવે છે, તથા એક બીજાની તનદરેસ પી હા છે. પણ તેજ સજાંમતી તેમની તનદરેસ પી ને છુટું નુકસાંન કરે છે, તેને તેમનાં મન-માં ખ્યાલ પણ આવતો નથી, એનું કારણ મા-તર એકજ છે, અને તે એક સધતાનાજ મોનાંની લખ એક સરખી હોતી નથી. તોપણ તે પીછાણવાની આપણામાં શકતી નથી એટલા ખાતર આપણને સધતાંજ ગમતી દેખાં આ-પવાની જરૂર છે, આપણે જાણીએ છે કે વાધ અને સીંહ ફારી ખાનારાં જનાવર છે, એટલું જાણતાં તેથી પલાઈ શકે છે, તોપણ આપણી તો ફરજ છે કે તે પલાયલાં હોય કે જંગલી—બુડાં હોય કે ભઠાં—રાંક હોય કે ધાતકી તોપણ તે-નાથી દુર રહેવું. આ દુન્યામાં દરેક જુદી ચીજને ગમે તેમ સુધારણું પણ બાળે વખત તે પોતાની જાત (અસર) પર જ્યાં વીના રહેતી નથી, જેના દાખલાઓના આપણી પાસે ઠોટા નથી. વાધ અને સીંહ જેવાં કાતકી પરાણી એ માણસો સાથે હલી જવા પછે, લાંબે વખતે તેઓએ પોતાની આશોવતો બતાવી પોતાના પાલનારનો જીવ લેવાના દાખલા પ્રશક્ત અને લા છે, આ દુન્યામાં ઘણીવાર બુડાં માણસો પોતાની મતજગ હોય ત્યાં સુધીજ આપણી સાથે ભજા થઈ રહે છે. પણ આખરે તેથી પો-તાની આશીયત બતાવવાને ચુકતા નથી, અને એટલાજ ઉપરથી આપણી તનદરેસ પી જા-વજને અરથે આપણને દરેક માણસના મોનાં-ને લાગેલી ચીજોથી અજગ રહેવાની જરૂર છે. ને ચીજ નુકસાંનકારક હોય, ને તેને આપણુ જાણતા હોયએ તેનાથી તો આપણુ દુર રહીએ છીએ, પણ ને ચીજો માંહેલી કોઈ કોઈનાં અનદક જુરાઇ સમાવથી હોય તેનાથી દુર ર-હેવા ખાતર તે સધથી ચીજો આપણે તરક કરવી જોઈએ.

હમણા આપણા લોકો માટેના કેટલાક શું નહાતા કે મોટાં પોલીસો પેનથી લખવી વેલા વારમવાર પેનસીય મામાં પાલે છે. હવે આથી કેટલું નુકશાન થાય છે, તે તેવો સમજતા નથી, પણ શામાં મેલાઈથી કહે છે કે “એમાં શું અછૂંડ વટાર થયું” આમાં અછૂંડ નેવું દે-અછૂંડ જણાવું નથી, પણ ચોખાઈના કાનુન કુલ્ય એનાથી આપણને ને નુકશાની થાય છે, તે ધણીજ ભયકાર છે, એમ વારમવાર જ્યાં સાથે સીધું ગસાવાથી, જ્યાંપર તેનો કશો અ-ગણ છે, અને તે કસ આપણું શરીરમાં જાય છે, અને તે આપણને નુકશાન કરે છે. ધણીકોને એની અસર થતી નથી તે પરથી એ લાત લો-કતી જાણમાં આવતી નથી, વધી એથી બીજી નુકશાની એ થાય છે કે ધણીક વાર એકજ પે-નસીયથી ધણી જણ મોમાં ધાની લખે છે, તેથી તેને એકનાજની લાગેલી લખ બીજામાં ભે-લાય છે. આથી રીતે એકનાજનાં માને લાગેલી ચીજો મોનાંને લાગવાથી રોગો ઉત્પન્ન થાય છે, એટલુંજ નહીં. પણ આને વખતે સારાં તનદ-રોસની વાતો માણસો એકદમ એમાંનાં મરી જાય છે. નેનો માતર ટુકમાં આગરે એકજ દા-ખણો આપીએ છે:-

થોડાજ વખતની વાત ઊપર ધુરોપ આ-તે એક સારો તનદરોસની વાલો ધણી એમાં-તો મરણ પાંચે હો. આ ધણીને મરવાની થોડાજ વખત અગાઉ એક આવા દોલત મ-લેલી હતી, જેથી તેનાં મોહિત વીથે તરેહવાર શંકા ઉત્પન્ન થઈ. લોકો એવુંજ માનવા લા-ગ્યા કે આએ ધણીને તેનો આઈતો દલલો લે-વા ખાતર કોઈએ ઝેર આપ્યું હતું. આ ધણીની લાશપર મેટલા જુરી પણ તેના મોહિ-તનું કારણ શીય કહી શકી નહીં. થોડોક વખ-ત નીકળી ગયો, ને અરસામાં આ વાત લોકો જુલો ગયા, પણ ત્યાંનાં કેટલાક અટપટયાં બે-જાંવોએ અને બગલી પોતાની તપાસો ભરી રાખી, અને અંતે આ મરણનું ખરું કારણ

આહાર આન્યું તપાસ કરતાં એવું માલમ પ-ડ્યું કે એ મરનારને ને આઈતો દલલો મલે-હોતો તે એક ધણીજ બખીલ માણસનો હતો. તે રોજ પોતાની નોટોના ચોરા મણી નોતો હતો. આ ટેવ તેને છેક મોહિતની ધડી સુધી માણ રાખી હતી. જ્યારે તે મોહિતને પીછાણે પડ્યો ત્યારે પેલી નોટો ગણનાં તેનાં કીતની રસી પેલી નોટોને લાગ્યા કરતી હતી પણ તેની કોઈને ખબર હતી નહીં, અંતે પેલા મરી જ-વા પછે, તેનો કોઈ હકદાર વારસ નહીં મલ-વાથી આખરે સરકારે તલાશ કરી આ એ-માંના મરી જનાર સખસને બહારથી શોધી લાવી પેલા બખીલની દોલત તેને સવાધીન કરી હતી, નેણે થોડા દહાડા પછી પેલા બખીલની દોલત વગેરે સધલું તપાસી લીધું. પેલી નોટો દખાવાથી એકનીજને વલગી રહેલી હતી તેથી પેલાએ મોનામાં જીભપર આંગલી ફેરી ફેરીને ગણવા માંડી, (આ મોનામાં આગમાં ધાલી ગણવાનો આજ અંગરેજોને જોઈ અતરના ચોરાવો તેમજ કેટલાક પારશીએ શીખવા છે. ખસ તેવો કંઈ કાગળ કે ચોપડીનાં પાનાં કે નોટોના ચોરા ગણે છે ત્યારે મોમાં આંગલી ધાલી અડેક અડેક ફેરવતા જાય છે.) જેથી પેલી નોટોને લાગેલી રસી પેલાનાં મોનામાં ગઈ, અને તે જેરી રસીની અસરથી પેલા સખસ એમાંના મરણ પાંચે, અને અંતે પેલા મ-રનારનું મોહિત નીપજવાનું એજ કારણ સીધ થયું.

હવે આટલાંજ ઊપરથી આપણા ચોખા-ઈને લગતાં ફરમાનોની શહાદત મલી શકે છે, આતો માતર એકજ દાખલો છે, પણ એવા કો-ણજાણે આસપાસ કેટલાવો બનતા હશે, પણ આપણા લોકોમાં એવી એવી બાબદોની નોશ-તેનો કરવાની તબી નહીં હોવાથી એવી રીતે નીપજવી ખરાબીએ આપણુ જીવી શકતા નથી કોણ જાણે આપણા લોકોના આવા અછૂંડવ-મારથી કેટલાવો જનની ખુશી થઈ હશે અને

ધારી હશે. આથી આવી ખગાળીઓ અટકાવવાના ઊત્તમ મારગો આપણને આપણું ધરમનાં કર્મનાં બતાવે છે. આપણા એ જાતેબર ધરમનાં કર્મનાં બાંધીકીઓ આપણા બાંધકોને આવા વખતમાં શીખાડવાની વધારે જરૂર છે. આપણા એ કર્મનાં બાંધીકીઓ ઉપર હરેક અગ્ની આવી, આતશ પેહરામ અને જરથોસ્તી-ઓથી આજની નીશાનોમાં વાવેલો ધરીનોઈએ. આપણા હરેક કર્મનાં આપણી તાદરસની સાથે અતલગનો સંબંધ ધરાવનારાં છે. બાજ ધરીને જમવું, પાણી અને શુરવની સનમુખ હોવા છતાં બંદગી કરવી, આતશની જલવણી કરવી, આપણું તન સાફ રાખવું, અણકાં વાંસણ તેમજ અણકા હાથ ધીવા વગર કશાને બગાડવા નહીં, એ સમજનાં ફાયદા જોઈશું તો તે સમજનાં આપણાં સુખને જ લગતા છે. હમીએ જોકે આ વીજ્યમાં નવું અજવાલું કશું પાડ્યું નથી. હમીએ નવું કંઈ જ જણાવ્યું નથી. હમીએ જો જણાવવાનું હતું તે બીજાએ જાણે છે, પણ તેઓ જાનાં જાણીને જણાવતા નથી તે જ જણાવ્યું છે. આટલું લખી હમી કોઈપણ રીતે ધરમ બોધ કરનારનું ડોલ બતાવવા માગતા નથી. હમીએ તો માત્ર હમારી કરજ જાણવી છે, પણ એ સમજનાં ઉપર એતેકાદ રાખવો જ નહીં તે તો વાંચનારને હાથ છે. હમારે આટલું તો કબ્જ કાઢવું જોઈએ કે હમારા આ વીજ્યને હમારાથી ધરતો ઇનસાફ આપણે નથી આ વીજ્ય કોઈ સારી કલમ વાંચને હાથ જવો જોઈતો હતો, કે

જેનાથી એ વીજ્યને ધરતો ઇનસાફ સાથે પૂરતો સજીવાર મત્તે. ખાસતી નીશનરી બોલુ મારાડા મારી લોકોને જમજાવે છે કે “હમારે ધરમ સારો છે—હમારા ધરમમાં બંદગી કરવાની પાપ માફ થાય છે, વગેરે.” પણ આપણે જરથોસ્તી ધરમ આપણે દાવો કરતો નથી. જો એમજ પાપો માફ થતાં હોય તો આ દુન્યામાં ધમ ધોકાર હુઆઈ, જુકા.હુ. અને અનીની ચાલે આપણાં જુકાં કે બજાં કામના ઇનસાફ અથવા બદલો આ દુન્યામાં છે જ નહીં. માત્ર તે જ હાંનનાં સુખને માટે ધરમની રૂએ આપણે માથે ને કરજો પડેલી છે, તેને જ અનુસરી માત્ર પેલી જ જાણવું સુખ મેતવવાનો આપણે મારગ પકડવો જોઈએ, એને માટે એક જ ખતાર કુલો ઉપર એક કરીતા લખતાં એક ટેકાણે જણાવે છે કે:-

God gave to them their colours bright;
To us faith, hope and love,
And bade us leave the things of earth,
And seek the things above.

સાર—ખોદાએ કુલોને (તેમની શાઆને માટે) રંગો આપ્યા છે. આપણે (આદમીઓ)ને એકાં, આશા અને પયાર આપેલાં છે. તથા આપણને આ (કાતી) દુન્યાની ચીજો (જાતો) છોડી દેવાને તથા પેલી જ જાણવી (ચીજો) સુખતા મારગો સોધવાને કરમાવેલું છે.

સમાપ્ત

જાહેર ખબરો.

છપાઈ જાહેર પકોળીં છે.

તુતી નામું

ઈઆને

એક ખોલતા પોપટ એક આરત
આગલે ખાવન રાત સુધી કીધેલી
દીલપસંદ અને આનાક આપ-
નારી નજદીક પોનોસો વાતો.

આએ નામું ઈ. સ. ૧૮૪૮માં છપા-
યું હતું, પણ હમણાં તેની અછત હોવાથી
એક જગીતા લખનાર પાસે સુધરાવીને ફ-
રીથી છાપવામાં આવ્યું છે. તેમાંની વાતો-
ને એક આરતને ખુરે મારગે જતી અટકા-
વાને તેના અસલ ખનાવનારે એક પોપટને
મોઢાડે થતી ખતારી છે—તે વાતો “એરે-
ખીયત નાઇટસ”ની માફક ગોઠવવામાં આ-
વી છે. એટલું છતાં આએ અસલ નામાંની
ખુબી ચુંથાય નહીં તેની ઘટતી સંભાવનાખ-
વામાં આવી છે. આએ નામાંની કેટલીક વાતો
ઘણીજ નશીયત લેવા જોગ છે. સરવેને વાં-
ચવાને બની આવે માટે એઆરત પણ સાદી-
જ રાખવામાં આવી છે. વધુ વીગત એના
છુટા છપાએલા ચોપાંતીઆ ઉપરથી માલમ
પડશે.

કીંમત રૂપીઆ ૨. પોસ્ટેજ આના બે.

હેકાંણુ—અલાયન્સ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ,
નાં ૭ મરીન સ્ટ્રીટ, કોટ, ચુંબઈ.

હુખ મજદયસ્નનાંમ

યાને

મજદયસ્નીઆનો દોસ્ત.

આ પત્ર દર અહોરમજદ-ફેપાદર-ફેપમેહેર
અને ફેપદીન રાજની સહવારે પ્રગટ થાએછે.

આ પત્રની કીંમત નીચે મુજબ દર્શાવીછે અને
તે આંગે ઉપર લીધામાં આવશે.

ચુંબઈનાં ધરાકો પાસે વરસના ૨૦ ૩ • •
૬ માસનાં.....૨ • •
૩ માસનાં.....૧ ૪ • •
છુટક નકલના.....૦ ૨ • •

દેશાવરના ધરાકો પાસેથી ટપાલ ખરચ સા
થે ૨૦ ૪૧) લેવામાં આવશે.

જાહેર ખબરોના ભાવ.

૧ થી આઠ લાઈન સુધીના પેહેલીવારના ૩૧ • •
ફરીથી છપાવેતો.....૦ ૮ • •

સમજા મની આરડેરા, ચેકો, કાગલો, હુડી
વગેરે કોટમાં અલાયન્સ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ નંબર ૭
વાલા ધરમાં “હુખ મજદયસ્નનામ”નાં બેને
જરને નાંચે માકલવાં; અને પત્ર સંબંધી કોસ
સા એડીટર જોગાં એજ પ્રેસમાં માકલવાં.

વિધાનિ-

સને ૧૮૭૪ નાં સાલથા પ્રગટ થતું મારીક ચોપાનીયું

એમા તિલા, કેળવણી, તવારીખ, વાર્ષિકો, તથા ખીજી દિલપસન્દ

બાબદોનો સમાપ્ત થાયછે.

કીમત—વરસનો..... રૂ૧૧ છુટી નકલના ૪ આના.

દેસાવરનો પોસ્ટેજ—વરસના આના ૧.

કેટાણું—ચુલ્લ વરતમાન છાપાખાતું, નંબર ૮૭૨, ઘોલીતલાવ.

આપણાં ધરમનાં ફરમાનોમાં સમાયલી ખુખીઓ અને
તે નહીં શમજવાથી નીચજતી ખરાબીઓ.

—(૦)—

“હુખમનદયરન નાંમ” નામનાં પતરમાં જુદે જુદે વખતે
છપાયલી બાબદોનો સંગરહ.

વધારા તથા સુધારા સાથે.

કીમત એક આનો.

કેટાણું—કેટમાં અલાયનસ પ્રીટીંગ પ્રેસ—ઘોલીતલાવ જીપર
વરતમાન પ્રેસમાંથી મલશે.

